

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 17. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956849131664/facsimile.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

øerne, blev dansk, omend med færøskfødte Lærere. Den i Tórshavn oprettede Realskole og det dertil knyttede Seminarium var fuldstændig danske. Der opstod herved en særdeles oplyst Klasse, der var under en højst gavnlig Paavirkning af dansk Kultur. Det blev ogsaa langt mere almindeligt, at Færinger kom til Danmark for at studere eller — hvad der skulde faa stor Betydning — besøge Højskoler.

Hele Udviklingen syntes saaledes at tendere henimod Øernes gradvise Fordanskning, sprogligt som kulturelt. Færøerne kunde synes paa Vej til at dele Shetlands og Orknøernes Skæbne og ligesom disse Lande paa Grund af for stærk fremmed Indflydelse miste deres originale Præg. Men Berøringen med dansk Kultur kom i sidste Instans ikke til at virke fordanskende, men tværtimod nationalt vækkende. Det er den danske Kulturs store Fortrin, at den — i hvert Fald i det 19. Aarhundrede — ikke har været aldansk, selyforgudende, men nordisk orienteret, alsidig, nationalt set frisindet. Det var netop blandt de Mænd, der var under den største Indflydelse af dansk Aand, først og fremmest *V. U. Hammershaimb*, det færøske Skriftssprogs Skaber, *Svend Grundtvigs* og *Ingemanns* nære Ven, Mænd, der aldeles ikke kunde være dansk Sprog og dansk Kultur fjendtlige, at den nationale, færøske Bevægelse rekruteredes. Dansk kulturel Indflydelse kan man for en stor Del takke for, at disse Færinger fik Øjnene op for deres egne hjemlige, nationale Værdier.

Og Bevægelsen fik megen Støtte og Opmuntring fra dansk Side. Selv om Administrationen ofte tilkendegav sin absolutte Foragt for færøsk Sprog, var der mange Videnskabsmænd, der viste det saa meget des større Interesse.

Denne Bevægelse var altsaa ikke danskfjendtlig, men tværtimod danskpræget. Men ifølge hele Sagens Natur kunde den ikke andet end komme til at staa i et Modsætningsforhold til Dansk, idet Bevægelsen bl. a. gik ud paa at hindre, at Øerne paa Grund af for stærk Fremmedindflydelse (d. v. s. dansk Indflydelse) skulde miste deres nationale Præg og først og fremmest deres gamle Sprog. Det

ligger uden for Emnet at ville skildre den færøske, nationale Bevægelse nøjere. Dens Berettigelse kan der ikke være nogen Tvivl om. Her vil vi kun se paa dens Resultater, dens Indflydelse paa den kulturelle og sproglige Udvikling. Og denne Indflydelse har været afgørende.

Det kan nu med Sikkerhed siges, at Færingerne ikke vil blive dansktalende, det viser det sidste Kvartaarhundrede tydeligt.

Dansk har siden 1900 tabt Terræn og besidder end ikke den Betydning, det havde før Monopolhandelens Ophævelse. Medens det tidligere, da det færøske Skriftsprog endnu ikke var skabt, var en Nødvendighed altid at *skrive Dansk*, fordi Dansk faktisk var Øernes Skriftsprog, skriver et stadigt voksende Antal Færinger nu altid Færøsk, saa vel privat som offentligt.

Udviklingen træder tydeligt frem i Aviserne. Den første færøske Avis „*Dimmalætting*“ var, da den i 1878 blev startet, udelukkende skrevet paa Dansk. Nu er den for en meget stor Del skrevet paa Færøsk, og den Omstændighed, at nogle, særlig politiske, Artikler stadig er danske, skyldes vistnok Hensynet til danske Abonnenter. Et andet Blad *Föringatidindi*, der udkom i Aarene før Aarhundredskiftet var udelukkende færøsk. Det samme har en Overgang været Tilfældet med Bladet *Tingakrossur*. Nu er imidlertid en ikke helt ringe Del af dets Indhold Optryk af eller originale Artikler paa Norsk, særlig Landsmaal, og Bladet har herved mistet noget af sit færøske Præg. Forhaabentlig er dette kun et forbigaaende Fænomen. Selv om en kulturel Orientering i Retning af Norge i mange Henseender kunde være frugtbar, maa man ikke et Øjeblik glemme, at der — paa Grund af den større Sproglighed — er langt større Fare for en Norvegisering af Færøerne end for en Danisering. Men bortset fra dette lille Sidespring i Retning af *Norsk*, viser Udviklingen tydeligt, at det gaar fra *Dansk* til *Færøsk*.

Denne Udvikling er formodentlig en Nødvendighed. Den gamle Tingenes Tilstand med ét Talesprog og ét Skriftsprog var mulig før 1856, da Forholdene endnu var saa temmelig middelalderlige. Under moderne Forhold, hvor Læsning saavel af Litteratur som af